



FIGYELŐ - 2018. 01. 25. (78,79. OLDAL)

Arany-balladák, rockzene és szoftverek

Pesti Magyar Színház

Kertész Viktória

Üt a rockzene. A kórus hol seregként robog át, hol árnyékképként suhan a színpadon. Az énekmondók szekéren begurulva vagy az égből kötélen alászállva mondják a dalt, a balladát. Szavaikat a háttérben vibráló képek és karcoló zene húzza alá, fényesíti meg.

Minden, ami élő, fekete, fehér vagy szürke. Fehérben Ágnes asszony és Kund Abigél, s mind a balladai asszonyok. Fekete a takarító, aki szögletes táncmozdulatokkal minden tragédia után – mint a halál allegóriája – elsöpri még az emlékeket is. A tömeg szürke. Arany János balladái több mint rendhagyó módon. Zsigerig hatolva, drámaian, helyenként szinte katartikusan.

„A cél Arany János költői és emberi világának megmutatása, amelyben a családi, a politikai és a történelmi tragédiák egymásba fonódnak. A balladákból összeállított este alkalom egy invenciózus, minden ízében mai előadásra, amelyben egyaránt szerephez jutnak a színészek, a táncosok, a rockzene, az animáció, a kép, a látvány és a számítógépes technika. A versek ismerős sorai már-már slágerek. Ez az alap, erre épít az alkotók fantáziája, valamint arra, hogy Arany János, bár betöltötte a 200. életévét, nem szűnt meg látni minket és írni rólunk” – vallja Lengyel Ferenc szerkesztő-rendező, aki számára az ötlet a költő személye és a körülmények összjátéka alapján kézenfekvő volt.

„Adott volt a jubileum, a 200. évforduló, volt egy pályázat, és nekem régóta a terveim között szerepelt egy olyan estét csinálni, amelyen sok-sok művészeti ágat összevonva születik meg egyfajta előadás. A költő, az alkotó gyötrelmét sokan megfogalmazták, de így, képekben, animációval és filmmel, sajátos interakcióval, tánccal, zenével, összművészeti látvánnyal már kevesebben. Az egész világon. Nem akarom senkitől elvitatni az érdemet, de mint kísérlet nagyon vonzott.”

Sokan félnének attól, hogy a nagyon klasszikus Aranyt ennyire formabontó módon találják, de a rendező bízott az eszközeiben. „Ez színház, mi pedig a XXI. században vagyunk. Az Arany-műveket csonkítatlanul, háborítatlanul lehet végighallgatni. Mindenkinek azt az élményt adja, mint az olvasás vagy az újraolvasás, amit csak szeretne, és amivel a mű megajándékozza. Az én elképzelésem szerint pluszdolgokat tettem hozzá. Ez olyan, mint a költészetben a Thomas Eliot-féle technika, amely szerint van a történet, vannak a balladák és vannak utalások, amelyek akciókban, képekben vagy látványban csak gazdagítják a művet. Arra gondolok például, hogy amikor a walesi bárdokat elolvassuk, akkor elsőre olyan, mintha egy angol-walesi rege lenne, de ismerjük a történelmi hátterét, hogy ezt Arany Ferenc József látogatására írta. Akkor már leverték a szabadságharcot. Itt a látványban az aradi tábornokokat kivégzik és halomba rakják, csakúgy, mint a keresztek, s eközben Ferenc József ott ül a trónján. Elhangzik a ballada, de a sok képet, mint egy montázst, együtt látjuk. Mintha egy viaszábu-múzeumban lennénk, de akár lehetne egy osztrák terem is, ahol hordozzuk magunkban a történelmi múltat. Az akadémisták (a Magyar Színház stúdiósai) nyakában aradi tábornokok megformáztak, tehát élethűen

megmintázott arca, a végig színen lévő táncos (Fülöp Dorina táncművész zseniális alakítása) mintha takarítana. Ő később tulajdonképpen maga a halál. Átvonul a színen, s amikor meghal az anya és meghal a bölcsőben a gyermek, akkor a szárnyával fölemeli, mintegy síremlék gyanánt, és ő hozza meg a halál pillanatát.”

A színészválasztás is jól sikerült. A hölgyek vendégművészek: Hámori Ildikó, Pataki Szilvia és Kovács Zsuzsa. Őket alkatra és adottságra választotta ki Lengyel Ferenc, szándéka szerint ők családtagként is megelevenednek, szimbolizálva Arany személyes tragédiáját. A férfiszerepeket Ágoston Péter, Gémes Antos, Szatmári Attila és Szűcs Sándor alakítja.

„Az előadás három nagy szerkezeti egységre osztható, az első Arany véle-ménye a politikáról. A második magánéleti tragédiájáról szól, hiszen elveszítette a feleségét, a lányát, az unokáját is eltemette, magányos ember maradt élete végére. És akkor jöttek ezek a balladák, ezekben lehet megmutatni a személyes tragédiát. Kiírta magából a szörnyeket, amelyeket ezek a veszteségek teremtettek. A harmadik rész az Őszikék melankolikus embere, aki ugyanúgy viseli a keresztet, mint az előző, akitől megkapta, tehát itt Petőfi Sándor magasztosul, és az-után Arany mintha egy óriási karosszékben a Margit-szigeten ülne. Így áll össze az egész. A halál úton-útfélen jelen van és leselkedik a háttérben, ezzel pedig az anyát, a feleséget, a gyereket és az unokát jelenítjük meg – elemzi az előadást a rendező. – Mindenképpen az volt a szándékom, hogy a néző derüljön, meghatódjon, de mindenképpen élményt kapjon. Azt szerettem volna, hogy a közönség még lamentáljon a későbbiekben, hogy mit jelentett vagy mit adott neki az előadás. Ez volt az elsődleges cél. Nagyon sok ismerősöm nézte meg, és azt mondták, most újra előveszik Aranyt, kíváncsiak arra, hogy ebben meg abban mi is van. Ez fantasztikus dolog, célt értünk, az emberek kíváncsiak a költészetre, a nézőtéren is ezt éreztem. A közönség kíváncsi, mert a magyar költészet fontos.”

Az előadás nem titkoltan a fiatalokat is meg akarja szólítani, bár elsősorban a felnőtteknek készült, de az animációval és a rockzenével talán könnyebb a diákokat is bevonni, az érdeklődésüket felcsigázni. „Volt már középiskolai közönség, rájuk ugyanúgy hatott a produkció. Figyeltek, érdekelte őket. Ki fogjuk rakni a színház honlapjára a balladák szövegeit, hogy előre meg lehessen ismerni a tartalmat. Mindig jó, ha egy előadás írott alapanyagát ismeri a közönség, mert akkor a finom részletekre is tud figyelni.”

Márpedig a Magyar Színház A képmutogató – zenés látványszínház Arany János verseiből című előadásában akadnak finom részletek bőven.

KA:SZOKATLAN SZEREPBEN. HÁMORI ILDIKÓ

KA:A WALESI BÁRDOK. AHOGY ARANY ÁBRÁZOLTA FERENC JÓZSEFET

| ÉLETFORMA | KULTÚRA

ARANY-BALLADÁK, ROCKZENE ÉS SZOFTVEREK

PESTI MAGYAR SZÍNHÁZ | Űt a rockzene. A kórus hol seregként robog át, hol aranyékképként suhan a színpadon. Az énekmondók szekéren begurulva vagy az égből kötélén alászállva mondják a dalt, a balladát. Szavaikat a háttérben vibráló képek és karcoló zene húzza alá, fényesíti meg.

■ Minden, ami élő, fekete, fehér vagy szürke. Fehérben Ágnes asszony és Kund Abigél, s mind a balladái asszonyok. Fekete a takarító, aki szögletes táncmozdulatokkal minden tragédia után – min a halál allegóriája – elsöpri még az emlékeket is. A tömeg szürke.



Arany János balladái több mint rencha-gyó módon. Zsigerig hatolva, drámaian, helyenként szinte kataraktusan.

„A cíl Arany János költői és emberi világának megmutatása, amelyben a családi, a politikai és a történelmi tragédiák egymásba fonódnak. A balladákból összeállított este alkalom egy invenciózus, minden ízében mai előadásra, amelyben egyaránt szerephez jutnak a színészek, a táncosok, a rockzene, az animáció, a kép, a látvány és a számítógépes technika. A versek ismerős somi tréfákról slágerek. Ez az alap, erre épít az alkotók fantáziája, valamint arra, hogy Arany János, bár betöltötte a 200. életévét, nem szűnt meg látni minket és írni rólunk” – valja Lengyel Ferenc szerkesztő-rendező, aki számára az ötlet a költő személye és a körülmények összjátéka alapján kézenfekvő volt.

„Adott volt a jubileum, a 200. évforduló, volt egy pályázat, és nekem régóta a terveim között szerepelt egy olyan estet csinálni, amelyen sok-sok művészeti ágat összevesszünk szívetik meg egyfajta előadás. A költő, az alkotó győrelmét sokan megfogalmazták, de így, képekben, animációval és filmmel, sajátos interakcióval, tánccal, zenével, összművészeti látvánnyal már kevesebben. Az egész világon. Nem akarom senkitől elvitatni az érdemet, de mint kísérlet nagyon vonzott.”

Sokan félnének attól, hogy a nagyon klasszikus Aranyt ennyire formabontó módon tálalják, de a rendező bizott az eszközeiben. „Ez színház, mi pedig a XXI. században vagyunk. Az Arany-műveket esonkíthatlanul, háborítatlanul lehet

végighallgatni. Minderkinak ezt az élményt adja, mint az olvasás vagy az újraelvasás, amit csak szeretne, és amivel a mű megajándékozta. Az én elképzelésem szerint pluszdolgokat tettem hozzá. Ez olyan, mint a költészetben a Thomas Eliot-féle technika, amely szerint van a történet, vannak a balladák és vannak utalások, amelyek akciókban, képekben vagy látványban csak gazdagítják a művet. Arra gondolok például, hogy amikor a walesi bárdokat elővissuk, akkor elsőre olyan, mintha egy angol-walesi rege lenne, de ismerjük a történelmi háttérét, hogy ez Arany Ferenc József látogatására írta. Akkor már leverték a szabadságharcot. Itt a látványban az aradi tábornokokat kivégzik és halomba rakják, csakúgy, mint a keresztet, s ekközben Ferenc József ott ül a trónján. Elhangzik a ballada, de a sok képet, mint egy montázst, együtt látjuk. Mintha egy viaszbábu-múzeumban lennénk, de akár lehetne egy osztrák terem is, ahol hordozzuk magunkban a történelmi múltat. Az akadémisták (a Magyar Színház stúdiói) ryakában aradi tábornokok megformázott, tehát élethűen megmintázott arca, a végig színben lévő táncos (Fülöp Dorina táncművész zseniális alakítása) mintha takarítana. Ő később tulajdonképpen maga a halál. Átvonul a

FOTÓ: SCHÖNER JÓZSEF



SZOKATLAN SZEREPEKEN HÁMORI ILDIKÓ



A WALESI BÁRDOK, AHOGY ARANY ÁBRÁZOLTA FERENC JÓZSEFET

színen, amikor meghal az anya és meghal a bölcsőben a gyermek, akkor a szárnyával fölrebeli, mintegy siremlék gyánánt, és ő hozza meg a halál pillanatát.”

A színészválasztás is jól sikerült. A hölgyek vendégművészek: Hámori Ildikó, Pataki Szilvia és Kovács Zsuzsa. Őket alkatra és adottságra választotta ki Lengyel Ferenc, szándéka szerint ők családtagként is megelevenednek, szimbolizálva Arany személyes tragédiáját. A férfiszerepeket Ágoston Péter, Gémes Anos, Szatmári Attila és Szűcs Sándor alakítja.

„Az előadás három nagy szerkezeti egységre osztható, az első Arany véle-

ménye a politikáról. A második magánéleti tragédiájáról szól. hiszen elveszítette a feleségét, a lányát, az unokáját is eltemette, magányos ember maradt élete végére. És akkor jöttek ezek a hallucinációk, ezekben lehet megmutatni a személyes tragédiát. Kifirta magából a szörnyeket, amelyeket ezek a veszteségek teremtettek. A harmadik rész az Őszikék melankolikus embere, aki ugyanúgy viseli a keresztet, mint az előző, akiől megkapta, tehát itt Petőfi Sándor magasztosul, és az-

után Arany mintha egy óriási karosszékben a Margit-szigeten ülne. Így áll össze az egész. A halál: úton-útfélen jelen van és leselkedik a háttérben, ezzel pedig az anyát, a feleséget, a gyereket és az unokát jelenítjük meg – elemezi az előadást a rendező – Mincenképpen az volt a szándékom, hogy a rézű derüljön, meghatódjon, de mindenképpen elményt kapjon. Azt szerettem volna, hogy a közönség még lamentáljon a későbbiekben, hogy mit jelentett vagy mit adott neki az előadás. Ez volt az elsődleges cél. Nagyon sok ismerősöm nézte meg, és azt mondták, most újra előveszik Aranyt, kíváncsiak arra, hogy ebben meg abban mi is van. Ez fantasztikus dolog, eelt értünk, az emberek kíváncsiak a költészetre, a nézőtérre is ezt éreztem. A közönség kíváncsi, mert a magyar költészet fontos.”

Az előadás nem titkolja a fiatalokat is meg akarja szólítani, bár elsősorban a felnőtteknek készült, de az animációval és a rockzenével talán könnyebb a diákokat is bevezetni, az érdeklődésüket felcsigázní. „Volt már középiskolai közönség, rájuk ugyanúgy hatott a produkció. Figyeltek, érdekelte őket. Ki fogjuk rakni a színház honlapjára a balladák szövegeit, hogy előre meg lehessen ismerni a tartalmat. Mindig jó, ha egy előadás előtt alapanyagút ismeri a közönség, mert akkor a finom részletekre is tud figyelni.”

Márpedig a Magyar Színház A kép-mutogató – zenés látványszínház Arany Énos verseiből című előadásában akadnak finom részletek bőven.

KERTESZ VIKTÓRIA

